

ΑΡΧΑΙΟ-ΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΛΕΡΝΑΣ

ARCHAEOLOGICAL SITE OF LERNA

Τυπολογία Τάφων

Στη Λέρνα απαντούν διαχρονικά οι ακόλουθοι τύποι τάφων:

Απλός λάκκος. Αποτελεί τον απλούστερο τρόπο ταφής, ο οποίος απαντά ήδη από τη Νεολιθική Εποχή και ουσιαστικά δεν παύει ποτέ να χρησιμοποιείται. Ο λάκκος ανοίγεται απευθείας στο χώμα. Ο νεκρός εναποτίθεται στο σκληρό χώμα ή σε δάπεδο με βότσαλα ή λιθόπλακα. Το ταφικό όρυγμα καλύπτεται με λιθάρι με λιθόπλακες ή ακανόνιστους λίθους και μερικές φορές οριοθετείται με λίθινη στήλη ή λίθους του λειτούργους ως **σήμα** [Εικ. 1].

Κιβωτίοσημος τάφος. Πρόκειται για κτιστό τάφο, ο οποίος παρουσιάζει ποικιλία ως προς τον τρόπο κατασκευής των τοιχωμάτων του. Συνήθως αυτά διαμορφώνονται με κάθετες πλάκες (ορθοστάτες), ενώ σε ορισμένους τάφους αποτελούνται από πλίνθους ή λιθόπλακες ή ακανόνιστους λίθους σε οριζόντια διάταξη ή είναι κτισμένα με συνδυασμό των παραπάνω κατασκευαστικών μεθόδων και υλικών. Συχνά φέρει δάπεδο από βότσαλα ή άλλα υλικά (πηλό, πλίνθους) και καλυπτήριες πλάκες [Εικ. 2 - 5].

Εγχυτρισμός. Πρόκειται για ταφή ως επί το πλείστον βρέφους σε ευμέγεθες αγγείο [Εικ. 6, 7].

Λακκοειδής τάφος. Θεωρείται εξέλιξη (σε μεγαλύτερη κλίμακα) του κιβωτίοσημου τάφου που προορίζεται για περισσότερες από μία ταφές. Πρόκειται για βαθύ λάκκο παραλληλόγραμμο σχήματος, ο οποίος καλύπτεται με πλάκες πάνω σε ξύλινα δοκάρια. Ανάμεσα στις καλυπτήριες πλάκες και το δάπεδο του λάκκου σχηματίζεται ένας μικρός ορθογώνιος θάλαμος με τοιχώματα από σειρές λίθων σε οριζόντια διάταξη, όπου ενταφιάζονται οι νεκροί, μάλλον μέσα σε φέρετρα, καθώς έχουν βρεθεί υπολείμματα ξύλου. Ο χώρος πάνω από την κάλυψη μέχρι την επιφάνεια του εδάφους γεμίζεται με χώμα, πάνω στο οποίο τοποθετείται το **Λακκοειδές σήμα**, δηλαδή μία λίθινη στήλη που ορίζει το σημείο του ενταφιασμού [Εικ. 8, 9].

Θαλαμοειδής (ή θαλαμοτός) τάφος. Πρόκειται για τον πιο διαδεδομένο τύπο τάφου της Μυκηναϊκής Εποχής. Στην πλαγιά λόφου σκάβεται ένας **θάλαμος** διαφόρων σχημάτων (τετράπλευρος, πεταλόσχημος, ελλειψοειδής) ανάλογα με τη σκληρότητα του εδάφους, στον οποίο οδηγεί μακρύς διάδρομος που ονομάζεται **δρόμος**. Χρησιμοποιείται για πολλές διαδοχικές ταφές, κατά μέσο όρο τριών έως πέντε ατόμων. Ο νεκρός ή οι νεκροί εναποθέτονται απευθείας στο δάπεδο του θαλάμου ή μέσα σε πήλινες λάρνακες. Μετά το πέρας κάθε ενταφιασμού η είσοδος του τάφου σφραγίζεται με ξερολιθιά και ο δρόμος επιχωματώνεται. Μερικές φορές πάνω στον τάφο τοποθετείται **σήμα**. Για την επαναχρησιμοποίηση του τάφου για νέες ταφές απομακρύνεται η επιχώση του δρόμου και η ξερολιθιά της εισόδου, ενώ συχνά, για εξοικονόμηση χώρου, χρειάζεται να παραμεριστούν τα οστά των προηγούμενων ταφών ή να συγκεντρωθούν σε ειδικά διαμορφωμένους λάκκους στο δάπεδο του θαλάμου ή του δρόμου ή σε κόγχες στα τοιχώματα του θαλάμου [Εικ. 10, 11].

Εικ. 1. Η ταφή D.20 σε απλό λάκκο (Μεσοελλαδική περίοδος). [Πηγή: Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, Αρχείο Ανασκαφών Λέρνας, έτος 1954].

Fig. 1. The pit grave D.20 (Middle Helladic period). [Source: American School of Classical Studies at Athens, Lerna Excavations Archive, year 1954].

Εικ. 2. Ο κιβωτίοσημος τάφος BC.3 με τις καλυπτήριες πλάκες του (Πρώιμη Μυκηναϊκή περίοδος). [Πηγή: Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, Αρχείο Ανασκαφών Λέρνας, έτος 1955].

Fig. 2. The cist grave BC.3 with its cover slabs (Early Mycenaean period). [Source: American School of Classical Studies at Athens, Lerna Excavations Archive, year 1955].

Εικ. 3. Ο κιβωτίοσημος τάφος BC.3 μετά την αφαίρεση της δυτικής καλυπτήριας πλάκας του (Πρώιμη Μυκηναϊκή περίοδος). [Πηγή: Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, Αρχείο Ανασκαφών Λέρνας, έτος 1955].

Fig. 3. The cist grave BC.3 after the removal of its western cover slab (Early Mycenaean period). [Source: American School of Classical Studies at Athens, Lerna Excavations Archive, year 1955].

Εικ. 4. Ο κιβωτίοσημος τάφος D.9 με λίθινους ορθοστάτες στα τοιχώματα (Μεσοελλαδική περίοδος). [Πηγή: Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, Αρχείο Ανασκαφών Λέρνας, έτος 1953].

Fig. 4. The cist grave D.9 with walls formed of vertically placed stone slabs (Middle Helladic period). [Source: American School of Classical Studies at Athens, Lerna Excavations Archive, year 1953].

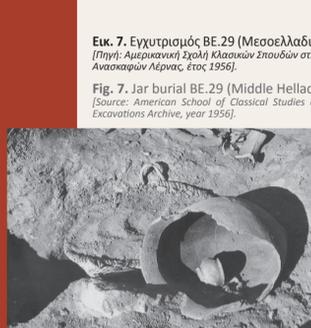
Εικ. 5. Ο πλινθόκτιστος κιβωτίοσημος τάφος B.9 (Μεσοελλαδική περίοδος). [Πηγή: Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, Αρχείο Ανασκαφών Λέρνας, έτος 1953].

Fig. 5. The brick cist grave B.9 (Middle Helladic period). [Source: American School of Classical Studies at Athens, Lerna Excavations Archive, year 1953].

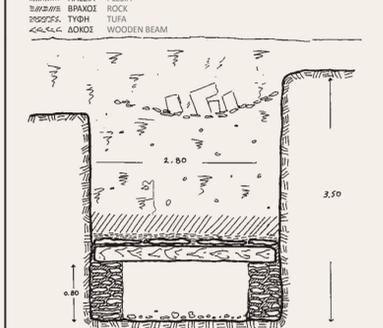
Εικ. 6. Εγχυτρισμός της Μέσης Νεολιθικής περιόδου. [Πηγή: Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, Αρχείο Ανασκαφών Λέρνας, έτος 1956].

Fig. 6. Burial jar of Middle Neolithic period. [Source: American School of Classical Studies at Athens, Lerna Excavations Archive, year 1956].

Εικ. 7. Εγχυτρισμός BE.29 (Μεσοελλαδική περίοδος). [Πηγή: Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, Αρχείο Ανασκαφών Λέρνας, έτος 1956].

Fig. 7. Jar burial BE.29 (Middle Helladic period). [Source: American School of Classical Studies at Athens, Lerna Excavations Archive, year 1956].

Εικ. 8. Τομή λακκοειδούς τάφου του ταφικού κύκλου Β των Μυκηνών. [Πηγή: Τ. Ε. Μυλωνάς, Ο ταφικός κύκλος Β των Μυκηνών, Βιβλιοθήκη της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας αριθ. 73, Αθήνα 1973, σελ. 244, εικ. 28].

Fig. 8. Section of a shaft grave of Grave Circle B of Mycenae. [Source: G. E. Mylonas, The Grave Circle B of Mycenae, Library of the Archaeological Society at Athens no 73, Athens 1973, p. 244, fig. 28].

Εικ. 9. Οι δύο λακκοειδείς τάφοι της Λέρνας. [Πηγή: Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, Αρχείο Ανασκαφών Λέρνας, έτος 1954, 1955].

Fig. 9. The two shaft graves of Lerna. [Source: American School of Classical Studies at Athens, Lerna Excavations Archive, years 1954, 1955].

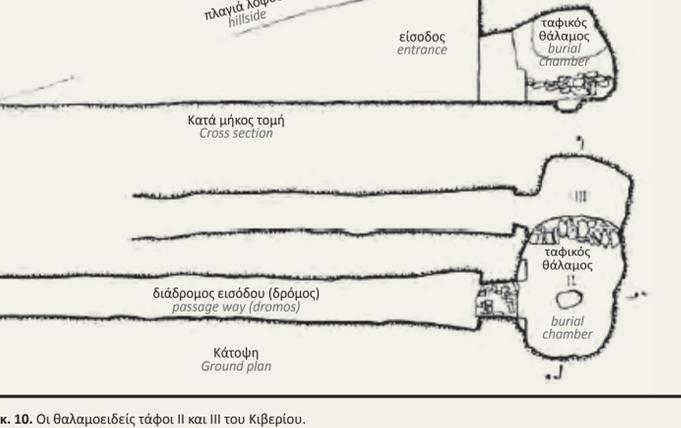
Εικ. 10. Οι θαλαμοειδείς τάφοι II και III του Κιβερίου. [Πηγή: Αρχείο ΕΦ.Α.ΑΡΓ.].

Fig. 10. The chamber tombs II and III of Kiveri. [Source: Archive of EFA.ARG.].

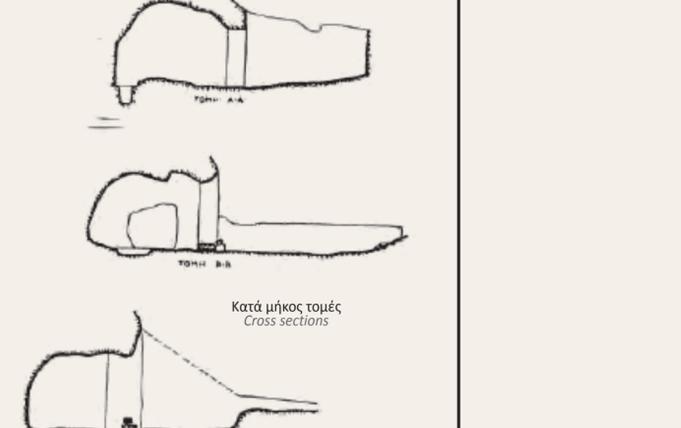
Εικ. 11. Οι θαλαμοειδείς τάφοι V, VI και VII του Κιβερίου: τομές και κάτοψη. [Πηγή: Αρχείο ΕΦ.Α.ΑΡΓ.].

Fig. 11. The chamber tombs V, VI and VII of Kiveri: cross sections and ground plan. [Source: Archive of EFA.ARG.].

Εικ. 10. Οι θαλαμοειδείς τάφοι II και III του Κιβερίου. [Πηγή: Αρχείο ΕΦ.Α.ΑΡΓ.].

Fig. 10. The chamber tombs II and III of Kiveri. [Source: Archive of EFA.ARG.].

Εικ. 11. Οι θαλαμοειδείς τάφοι V, VI και VII του Κιβερίου: τομές και κάτοψη. [Πηγή: Αρχείο ΕΦ.Α.ΑΡΓ.].

Fig. 11. The chamber tombs V, VI and VII of Kiveri: cross sections and ground plan. [Source: Archive of EFA.ARG.].

Typology of graves

The following types of graves have been found at Lerna over its long history:

Pit graves. The simplest form of burial, these are found as early as the Neolithic period and essentially continue to be used throughout history. A pit is dug into the ground, and the deceased is placed directly on the soil or on a floor made of pebbles or a stone slab. The burial trench is often covered by stone slabs or rubble, and is sometimes bordered by a stone pillar or stones that serve as a grave marker [Fig. 1].

Cist graves. These are built tombs with walls constructed in a variety of ways. Usually walls are formed by vertical slabs (*orthostates*), but in some graves they are built of bricks or stone plaques, or even rubble laid horizontally. They are built using a combination of construction methods and materials. Cist graves often have a floor of pebbles or other material (clay, mud bricks) and are covered by slabs [Figs. 2-5].

Burial jars. These are mostly used for the burial of infants, and employ an appropriately sized vessel to contain the body [Figs. 6, 7].

Shaft graves. A development (at a larger scale) of the cist grave, these were used for multiple burials. They are constructed of a deep rectangular pit covered by slabs resting on wooden beams. The area between the floor of the pit and the covering slabs was the burial chamber, a small rectangular space formed by horizontal courses of stones. The deceased were likely placed inside coffins, judging by the remains of wood found in the chambers. Soil was heaped over the covering slabs, and over this was a grave marker in the form of a stone stele [Figs. 8, 9].

Chamber tombs. It is the most widespread type of grave in the Mycenaean period. A chamber of various shapes (four-sided, horseshoe-shaped, elliptical), depending on the hardness of the ground, is dug into the hillside. A long passage way called *dromos* leads to it. It is used for multiple burials in succession, averaging three to five individuals. The deceased are deposited directly on the floor of the chamber or in clay coffins. After each burial, the entrance to the tomb is sealed with stones and the passage way is filled with soil. Sometimes a marker (*sema*) is placed on the grave. In order to reuse the grave for new burials, the passage way filling and the stones blocking the entrance are removed. Quite often, in order to save space, it is necessary to set aside the bones of the previous burials or to collect them in specially formed pits in the floor of the chamber or the passage way, or in niches in the walls of the chamber [Figs. 10, 11].

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

www.argolisculture.gr

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ 2021-2027

Co-funded by Greece and the European Union

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

2021-2027

Partnership Agreement

Program Peloponnisos